

ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ

ΛΕΞΙΩΣΙΣ ΤΟΥ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΥ ΚΥΡΙΑΚΟΥ ΒΑΡΒΑΡΕΣΟΥ*

ΠΡΟΣΦΩΝΗΣΙΣ ΤΟΥ ΠΡΟΕΔΡΟΥ

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΜΑΖΑΡΑΚΗ

Με ειλκρινῆ χαρὰν ὑποδεχόμεθα σήμερον νέον ἀγαπητὸν συνάδελφον τὸν κ. Κυριάκον Βαρβαρέσον.

Ἡ Ἀκαδημία βαθύτατα πληγείσα ἀπὸ τὴν πρόωρον ἀπώλειαν πολυτιμοτάτου αὐτῆς μέλους, τοῦ Ἀνδρέα Ἀνδρεάδη, ἠτένισε πρὸς ὑμᾶς, κύριε συνάδελφε, ὡς τὸν μᾶλλον ἐνδεδειγμένον τῆς κενωθείσης αὐτοῦ ἔδρας διάδοχον.

Ἡ μακρὰ ὑμῶν καὶ εὐδόκιμος ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ διδασκαλία, τὰ ἐπιστημονικὰ ὑμῶν ἔργα, τὰ ἀνώτατα ἀξιώματα τὰ ὁποῖα ἐν τῇ Πολιτείᾳ καὶ τοῖς ἀνωτέροις τῆς χώρας οἰκονομικοῖς ὀργανισμοῖς κατελάβετε, ἢ κατὰ πάγκοινον ὁμολογίαν ἐπιδειχθεῖσα ἐν αὐτοῖς ἰκανότης,

ἐπὶ πᾶσι δὲ ἢ πρὸς τὸ ἦθος καὶ τὸν χαρακτῆρα ὑμῶν ἐκτίμησις προκάλεσαν τὴν ἡμετέραν ὁμόθυμον ψῆφον.

Εἴμεθα πεπεισμένοι ὅτι καὶ ἐν τῷ νέῳ ὑμῶν ἀξιώματι θὰ δικαιώσετε τὰς ἐφ' ὑμᾶς προσδοκίας συντελοῦντες εἰς τῶν σκοπῶν τῆς Ἀκαδημίας τὴν εὐδόωσιν.

Ὁ κ. Τριανταφυλλόπουλος παρακαλεῖται νὰ ὁμιλήσῃ περὶ τοῦ ἔργου τοῦ νέου συναδέλφου.

ΤΟ ΕΡΓΟΝ ΤΟΥ ΚΥΡΙΑΚΟΥ ΒΑΡΒΑΡΕΣΟΥ

ΥΠΟ ΚΩΝΣΤ. ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΠΟΥΛΟΥ

Με ἐξαιρετικὴν χαρὰν, ἀγαπητὲ συνάδελφε, σᾶς ὑποδέχεται σήμερον ἡ Ἀκαδημία Ἀθηνῶν, ἀνοίγουσα πανηγυρικῶς τὰς πύλας αὐτῆς εἰς διαπρεπῆ ἀντιπρόσωπον τῶν οἰκονομικῶν ἐπιστημῶν.

Ἦρχισατε τὰς σπουδὰς σας μὲ τὴν νομικὴν, ἥτις τότε ἐκκυρίαρχει παρ' ἡμῶν εἰσέτι εἰς τὸ πεδίον τῶν κοινωνικῶν ἐπιστημῶν. Μόλις ἤρχιζε νὰ ἀνθίξῃ ὁ καρπὸς

* Συνεδρία τῆς 15ης Μαΐου 1937.

τῆς δημοσιονομικῆς διδασκαλίας τοῦ Ἀνδρέα Ἀνδρεάδη, τοῦ ὁποίου ἠδυνήσατε νὰ διατελέσετε προσφιλῆς μαθητής. Ἄλλ' αἱ νομικαὶ ἐκεῖναι σπουδαὶ ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ Ἀθηνῶν, σπουδαὶ ἀληθῶς λαμπραί, ἐστειρέωσαν εἴτα τὴν οἰκονομικὴν σας μόρφωσιν. Δεδομένου ὅτι αἱ οἰκονομικαὶ σχέσεις δὲν φαίνεται νὰ εἶναι ἄλλο τι εἰ μὴ πραγματοποιήσις συγκεκριμένης τινὸς ἐννόμου τάξεως, ὁ νομικὸς ὑμῶν ἐξοπλισμὸς ὄχι μόνον σᾶς ἐβοήθησε νὰ δαμάσετε τεχνικῶς πρωτοφανῆ νομοθετικὰ προβλήματα, ἀλλὰ καὶ διήνοιξεν ἐνώπιον ὑμῶν εὐρύτατον τὸ πεδίον τῆς ἐρευνῆς τῶν κοινωνικῶν ἐν γένει φαινομένων καὶ συνετέλεσεν εἰς τὴν ἐξοικείωσιν μὲ διακριβωμένην μέθοδον, ἄνευ τῆς ὁποίας ματαιοπονεῖ εἰς τὸ τέλος ὁ ἐργάτης κάθε εἰδικευμένης ἐπιστήμης.

Ἐπιτυχόντες εἴτα εἰς διαγωνισμόν, ἀπήλθετε ὡς ὑπότροφος τοῦ κράτους εἰς τὴν ξένην, ὅπου καὶ ἀφοσιώθητε εἰς τὴν ἐπιστήμην, δι' ἣν ἐκ τοῦ διαγωνισμοῦ προωρίζεσθε.

Ἡ ἐπάνοδός σας εἰς τὴν πατρίδα συμπίπτει μὲ τὴν τεταραγμένην ἐποχὴν, καθ' ἣν ἤρχιζεν ἡ βαθεῖα καὶ ριζικὴ κοινωνικὴ ἐν γένει ἀναμόρφωσις, ἣτις τόσα νομοθετικὰ ζητήματα ἐγέννησεν. Ἡ σύμπτωσις αὕτη ἐδημιούργησεν εἰς ὑμᾶς τὴν εὐτυχῆ συγκυρίαν ἀλλὰ καὶ τὴν ἔκτακτον δυσχέριαν τοῦ νὰ ἀπασχολεῖσθε εὐθὺς ἀπὸ τῆς πρώτης σιγμῆς, συγχρόνως ἀλλὰ καὶ ἐπειγόντως, καὶ μὲ τὴν θεωρίαν καὶ μὲ τὴν πράξιν.

Καρπὸς τῆς θεωρίας ὑπῆρξεν ἡ μελέτη περὶ τῆς «θεωρίας τοῦ πληθυσμοῦ», ἀποτελοῦσα πρωτότυπον ἔρευναν ἀπὸ τῆς ἀπόψεως ἰδίᾳ τῆς μαθητιανῆς διδασκαλίας. Δὲν ἠρκέσθητε εἰς τὴν ἐξ ἐπαγωγῆς μέθοδον, ἀλλὰ τὴν συμπληρώσατε διὰ ψυχολογικῆς ἀναλύσεως τοῦ ἀνθρώπου πρὸς ἀνέυρεσιν τῶν ἐλατηρίων καὶ τῶν σκοπῶν τῆς δράσεως αὐτοῦ, εἰσδύσαντες οὕτως εἰς τὸ φιλοσοφικὸν ζήτημα τῆς μεθοδολογίας καὶ εἰς τὴν συσχέτισιν τῶν οἰκονομικῶν φαινομένων πρὸς τὰ φυσικὰ φαινόμενα. Εἰς ἄρρηκτον ἐσωτερικὸν σύνδεσμον πρὸς τὴν μελέτην αὐτὴν διατελοῦν δύο κεφαλαῖωδη πρακτικὰ ὑμῶν ἔργα, ἡ ὁργάνωσις τῆς Στατιστικῆς ἐν τῷ Ὑπουργείῳ τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας καὶ ἡ ὁργάνωσις τῆς πρώτης ἐν Ἑλλάδι, ἀληθῶς ἐπιστημονικῆς, ἀπογραφῆς τοῦ πληθυσμοῦ.

Ἡ πρώτη ὑμῶν αὕτη ἐπιστημονικὴ ἐμφάνισις ἐπὶ πεδίον, ἀποτελοῦντος τὴν μαθηματικὴν πλευρὰν τῶν οἰκονομικῶν ἐπιστημῶν, μᾶς εἶναι ἰδιαίτερος προσφιλῆς εἰς τὴν αἴθουσαν ταύτην, διότι σᾶς παρουσιάζει ἤδη ἔκτοτε οἰκείως ἔχοντα πρὸς τὸν «ἀριθμὸν», στοιχείον, ὅπερ ὁ θεῖος Πλάτων ὄχι μόνον τὸ χαρακτηρίζει ὡς τὸ «κοινόν, ᾧ, πᾶσαι προσχωρῶνται τέχνηαι τε καὶ διάνοιαι καὶ ἐπιστήμαι», ἀλλὰ καὶ τὸ θεωρεῖ, αὐτὸ τοῦτο, «ἀγωγὸν πρὸς ἀλήθειαν».

Ἡ τόσον ἐπιτυχῆς ἀντιμετώπισις θεμελιωδῶν διὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ὁργανωτικῶν προβλημάτων ἀνοίγει τὸν δρόμον εἰς τὴν πολυσχιδῆ ὑμῶν δρᾶσιν κατὰ τὴν

πολυκύμαντον πολεμικὴν περίοδον. Δὲν ὑπάρχει οἰκονομικὴ σκοπιά, εἰς ἣν δὲν ἐστάθητε καὶ ἐκ τῆς ὁποίας δὲν ἐχαράξατε γραμμὴν κατενθύνσεως μὲ χεῖρα ἀσφαλῆ, ὅμοιος πρὸς κυβερνήτην, ὅστις ὠσαύτως ἐν καιρῷ θυέλλης ἀναδεικνύεται.

Οἱ κοινωνικοὶ ἀγῶνες ὀξύνονται, πρωτότυπα οἰκονομικὰ προβλήματα ἀπαιτοῦν ἄμεσον λύσιν ἀπὸ τοὺς κυβερνῶντας, ἢ πολιτεία ἀλλάσσει μορφήν, ἀλλὰ σεῖς μένετε ἐπὶ κεφαλῆς σπουδαιοτάτων οἰκονομικῶν ὑπηρεσιῶν. Πότε ὡς ὄργανωτὴς τοῦ ἐπιστισμοῦ κατὰ τοὺς δεινοὺς χρόνους τοῦ μεγάλου πολέμου καὶ πότε ὡς οἰκονομικὸς σύμβουλος τοῦ σπουδαιοτέρου πιστωτικοῦ, ἅμα δὲ καὶ ἐκδοτικοῦ τότε, ἰδρύματος τῆς χώρας καὶ πότε ὡς συμπαραστάτης οἰκονομικῶν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ ἀντιπροσωπειῶν, διὰ τὰ εἰσέλθετε βραδύτερον εἰς τὴν διοίκησιν τοῦ νέου ἐκδοτικοῦ ἰδρύματος. Ἄλλὰ συνάμα εἴσθε ἀφωσιωμένοι εἰς τὴν διδασκαλίαν ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ, ὅπου διὰ νέων μεθόδων καὶ μὲ ὅλην τὴν διακρίνουσαν ὑμᾶς σαφήνειαν ἐκτρέφετε ὀλόκληρον γενεάν, καλλιεργοῦντες οὕτω τὸν ἀγρόν, ἐκ τοῦ ὁποίου θὰ προέλθῃ ἢ τόσον πλουσία συγκομιδῆ, ἢν δρέπει τὴν σήμερον παρ' ἡμῖν ἢ οἰκονομικὴ ἐπιστήμη.

Τὰ ἐσωτερικὰ προβλήματα ὀδηγοῦν ἐνωρὶς τὴν θεωρητικὴν σας ἔρευναν εἰς τὸ σύνολον τῆς παγκοσμίου οἰκονομίας, ἧς καὶ ἡ ἰδική μας ἀποτελεῖ ἐξάρτημα, καὶ οὕτω μᾶς χαρίζετε τὴν μελέτην σας «περὶ τῶν οἰκονομικῶν συνεπειῶν τῆς Συνθήκης τῶν Βερσαλλιῶν», μελέτην ἐν πολλοῖς ἀληθῶς προφητικὴν.

Ἄλλ' ἐὰν κατὰ τὴν πρώτην περίοδον τοῦ ἐπιστημονικοῦ σας βίου ἡ δρᾶσις ὑμῶν ὑπῆρξεν ἐλάχιστα ἐμφανῆς εἰς τὸ πολὺ κοινόν, γεγονός δ' ἀφελόμενον ἐν μέρει καὶ εἰς τὴν πανθομολογουμένην μετριοφροσύνην σας—ἰδοῦ, ἢ ἀπὸ τινων ἐτῶν ἐνσκήψασα πανταχοῦ οἰκονομικὴ καὶ νομοσυματικὴ κρίσις ἀποκαλύπτει ὑμᾶς καὶ σᾶς φέρει γοργῶ τῷ βήματι εἰς τὴν διεύθυνσιν τοῦ Ἐπογγείου τῶν Οἰκονομικῶν, ὅπου δὲν ἤμπορεῖτε πλέον νὰ κρυφθῆτε ἀπὸ τὰ ὅμματα κανενὸς ἀπὸ ἐκείνους, οἵτινες πλήττονται εἰς τὸ ἀτομικόν των συμφέρον ἐκ τῶν μέτρων, ἅτινα μὲ σαφήνειαν καὶ μὲ παρρησίαν ἀήθη εἰς ἀνθρώπους τοῦ σπουδαστηρίου εἰσηγεῖσθε εἰς τὴν Κυβέρνησιν καὶ εἰς τὰ Νομοθετικὰ Σώματα.

Οὕτω προτείνετε πρὸ παντὸς τὴν ἀναγκαστικὴν κυκλοφορίαν, ρυθμίζετε συστηματικῶς τὰς μετὰ τῆς ἀλλοδαπῆς συναλλαγὰς διὰ νομοθεσίας, ἧτις παραμένει κατὰ βάσιν ἀμετάβλητος καὶ εἶτα, διὰ τῆς ἀπαγορεύσεως τῆς ρήτηρας εἰς ξένον νόμισμα, προετοιμάζετε τὸ ἀναγκαῖον μέτρον τῆς δραχμοποιήσεως.

Ἄλλὰ μὴ φοβηθῆτε, φίλε συνάδελφε, εἰς τὸ ἄκουσμα τῆς λέξεως, μήπως σᾶς κατηγορήσωμεν. Δὲν θὰ εὔρετε εἰς τὸν περίβολον τῆς Ἀκαδημίας καταθέτας εἰς χρυσὸν διὰ τὰ περικόμπετε τὰς ἀπαιτήσεις των.

Τὸ μέτρον τοῦτο τὸ πικρόν, τὸ ἐνεφανίσσατε ὠφέλιμον εἰς τὴν ἐθνικὴν οἰκονομίαν διὰ τῆς μνημειώδους ὑμῶν πρὸ τῆς Βουλῆς ἀγορεύσεως, ἧτις ἀποτελεῖ ἄδραν

ἀνάλυσιν τῆς συγχρόνου ἐννοίας τοῦ νομίσματος. Δὲν εἶναι μόνον τὸ γεγονός, ὅτι ἢ σκοπιμότης τῆς δραχμοποιήσεως κατέστη οὕτω συνειδητή, τὸ δεόμενον ἐξάρσεως, ἀλλ' εἶναι ἐπὶ πλέον καὶ ἡ πρωτότυπος ἐν αὐτῷ τῷ κειμένῳ τοῦ νόμου διασκευὴ τῆς ἐννοίας τῶν λεγομένων διεθνῶν συναλλαγῶν—νομοθετικὴ ρύθμισις, ἣτις τόσας ἐγέννησε δυσχερείας εἰς μέγα κρᾶτος, ὅταν τοῦτο προσφάτως ἐπεχείρησεν ὅμοιον νομοθετικὸν ὄρισμόν.

Εἶναι ἀνάγκη γὰρ μνημονεύσω καὶ τὴν προσωρινὴν ρύθμισιν τοῦ ἐξωτερικοῦ δημοσίου χρέους, ἣτις φέρει ἔκτοτε τὸ ὄνομά σας, διὰ γὰρ συμπληρώσω τὴν σκιαγραφήσιν τοῦ ἔργου σας;

Ἄλλὰ τὸ ἔργον ὑμῶν δὲν τελειοῦται ἕως ἐδῶ. Ἡ Ἀκαδημία Ἀθηνῶν, ἣτις μὲ τὸν πρόωρον θάνατον τοῦ Ἀνδρέα Ἀνδρεάδη εἶχεν ἐρημωθῆ καὶ ὡς πρὸς τὸ τιμῆμα ἐκεῖνο, ὅπερ τόσον ἐνδόξως ἐθεράπευσεν ὁ πολὺκλαστος συνάδελφος, ἀποδίδει ὅλως ἰδιαίτερον σημασίαν εἰς τὴν εἴσοδον ὑμῶν, οὕτινος ἢ μέχρι τοῦδε περιλάμπρος σταδιοδρομία ἐγγυᾶται τὴν ὑπὸ τοὺς θόλους αὐτῆς ἀνωτέραν ἔρευναν τοῦ κλάδου, ὃν ἀντιπροσωπεύετε.

Δὲν εἶναι μόνον ἐλληνικὸν τὸ σημερινὸν πρόβλημα. Ὁλος ὁ κόσμος ἔχει περιέλθει εἰς σύγχυσιν καὶ συνέχεται ἀπὸ δέος διὰ τὸ μέλλον.

Καὶ ἐπειδὴ ἡ ἐπιστήμη σας ἀκριβῶς ἔρευνᾷ καὶ ἐκτιμᾷ καταστάσεις, αἵτινες φαίνονται βασικαὶ διὰ τὴν τύχην τῶν ἀνθρώπων, μᾶς ἔρχεσθε ἀληθῶς εἰς τὴν κατάλληλον ὥραν.

Καλῶς ἤλθατε, φίλτατε συνάδελφε!

ΑΝΤΙΦΩΝΗΣΙΣ

ΚΥΡΙΑΚΟΥ ΒΑΡΒΑΡΕΣΟΥ

Δὲν ἐκτελῶ ἀπλοῦν τυπικὸν καθῆκον, ἀλλ' ἐκδηλῶ βαθὺ αἰσθημα εὐγνωμοσύνης, ἐκφράζων τὰς θεορμάς μου εὐχαριστίας, εἰς μὲν τὸν κ. Πρόεδρον τῆς Ἀκαδημίας καὶ τὸν ἀγαπητὸν συνάδελφον καὶ φίλον κ. Τριανταφυλλόπουλον, διότι ἀνέλαβον γὰρ μὲ δεξιωθῶσι σήμερον ἐξ ὀνόματος τῆς Ἀκαδημίας καὶ ἀνεῦρον τόσον κολακευτικὸς λόγους ἵνα ἐξάρωσι τὴν μετρίαν συμβολήν, ἣν τυχὸν παρέσχον εἰς τὴν ἐλληνικὴν οικονομικὴν ἐπιστήμην καὶ τὴν ἐθνικὴν οἰκονομίαν τῆς χώρας, εἰς δὲ τὴν Ἀκαδημίαν τῶν Ἀθηνῶν, διότι ἐν τῇ ἐπαικεί της κρῖσει ἐδέχθη γὰρ μὲ καταλέξει μεταξὺ ἐπιστημόνων, οἵτινες διέθεσαν καὶ διαθέτουσι τὰς καλλιτέρας τῶν δυνάμεις εἰς τὴν ἀναζήτησιν τῆς ἀληθείας καὶ εἰς τὴν προαγωγὴν τῆς ἐπιστήμης.

Ἐὰν πᾶς ἐπιστήμων, ἔχων τὸ γινῶθι σαυτόν, ἔχη ἐπίγνωσιν τῶν ὑποχρεώσεων, ἃς ἀναλαμβάνει, ἐνώπιον τοιαύτης ἀναγνωρίσεως, ὁ σήμερον παρ' ὑμῶν τιμώμενος